

NOTA DE FUNDAMENTARE

Secțiunea 1 Titlul actului normativ

Ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 126/2005 privind reprezentarea României sau a instituțiilor publice în fața Curții de Arbitraj Internațional a Centrului Internațional pentru Reglementarea Diferendelor Relative la Investiții

Secțiunea a 2-a Motivul emiterii actului normativ

2.1. Sursa actului normativ: inițiativa Ministerului Finanțelor.

2.2. Descrierea situației actuale

Comisia Europeană, în numele și pentru statele membre ale Uniunii Europene, a încheiat cu contractanții Pfizer Inc. (în continuare "Pfizer") și BioNTech Manufacturing GmbH (în continuare "BioNTech") Acordul de cumpărare în avans („ACA”) pentru opțiunile de dezvoltare, producție, cumpărare cu prioritate și furnizarea unui vaccin de succes împotriva Covid-19, înregistrat cu nr. SANTE/2020/C3/043-S12.838335 și Acordurile de cumpărare SANTE/2021/C3/005 și respectiv SANTE/2021/03/2020.

Astfel, începând cu anul 2020 până la momentul actual, Comisia Europeană a încheiat cu Pfizer/BioNTech, în numele și pe seama celor 27 de state, trei contracte de furnizare a vaccinului Covid-19. Dintre acestea, primele două contracte au fost finalizate de România prin comandarea dozelor contractate prin intermediul unor formulare specifice de comandă de vaccinuri denumite "vaccine order forms" – (VOF).

Conform prevederilor articolului I.13.2 (b) din contractul SANTE/2021/03/020, "Comisia, Statele Membre participante și Contractantul se supun fiecare irevocabil jurisdicției exclusive a tribunalelor din Bruxelles, Belgia pentru a soluționa orice litigiu sau reclamație care poate lua naștere din/sau cu privire la prezentul AC sau relația legală stabilită de prezentul AC sau orice BON de comandă pentru vaccin."

În data de 08 ianuarie 2024, a fost transmisă și înregistrată în evidențele Ministerului Sănătății citația emisă de Tribunalul de Primă Instanță francofon din Bruxelles la data de 22 decembrie 2023, în cauza înregistrată cu nr.F5331-23, promovată de către reclamantii PFIZER Inc., BIONTECH Manufacturing GmbH, Pfizer România SRL, împotriva României, având ca obiect acțiunea în pretenții generate din (ne)executarea Contractului de achiziție vaccinuri COVID-19, încheiat între contractant și Comisia Europeană.

Astfel, prin citația mai sus-menționată, România, reprezentată de Ministerul Sănătății, a fost notificată să se prezinte în data de 20 februarie 2024, la ora 09.00, în fața primei camere a Tribunalului de Primă Instanță francofon din Bruxelles, solicitându-se:

- obligarea României la executarea contractului de achiziție prin plata prețului pentru cele 28.940.613 doze rămase pe care le-a achiziționat în valoare de 564.341.953,5 euro, respectiv plata către Pfizer România a sumei de 2.780.851.410,07 lei, sub rezerva majorării pe parcursul procedurii, plus dobânda la rata de refinanțare a BCE plus 5 puncte;

- obligarea României la plata tuturor costurilor și cheltuielilor de judecată aferente

procedurii, inclusiv a costurilor aferente procedurii de citare și a daunelor procedurale stabilite la 22.500 EURO (sumă de bază pentru creanțele evaluabile în bani).

Reprezentarea juridică în fața Tribunalului de Primă Instanță francofon din Bruxelles nu poate fi asigurată de consilierii juridici din Ministerul Sănătății și Ministerul Finanțelor, ci numai de către un cabinet/societate de avocatură cu experiență semnificativă și care să îndeplinească condițiile legale în vederea reprezentării juridice a României în această cauză, sens în care se impune contractarea acestor servicii juridice în regim de urgență pentru a fi respectat termenul procedural din această jurisdicție.

Pe de altă parte, în conformitate cu art.1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 126/2005¹, reprezentarea României sau a instituțiilor publice în fața Curții de Arbitraj Internațional a Centrului Internațional pentru Reglementarea Diferendelor relative la Investiții (ICSID) sau în fața unui tribunal internațional, atunci când prin cererile de arbitrare sunt invocate clauze care se referă la protecția reciprocă a investițiilor din tratatele internaționale la care România este parte, se realizează prin mijlocirea Ministerului Finanțelor. Dosarele judiciare internaționale au un specific aparte, deoarece acestea pot influența imaginea statului pârât pe plan internațional (inclusiv cu prilejul unor încercări de împrumut pe piețele financiare). Astfel, apărarea realizată în asemenea litigii cu ecouri internaționale este una foarte importantă atât din perspectiva despăgubirilor mari solicitate de investitori cât și din perspectiva climatului investițional perceput de diverși investitori.

Complexitatea litigiilor internaționale, valoarea substanțială a despăgubirilor solicitate, necesitatea adaptării zilnice la sisteme de drept diferite celor din România, înțelegerea strategiei de apărare propusă de către avocații selecționați în cadrul diverselor comisii interministeriale pentru informarea Guvernului și riscurile asociate activității juridice variate derulate, inclusiv punerea în executare a unor hotărâri cu valori substanțiale ale despăgubirilor, au determinat ca, în perioada 2005 – 2024, la nivelul Direcției generale juridice din Ministerul Finanțelor, să se cristalizeze propriile activități complementare celor ale societăților de avocatură specializate în dreptul internațional și național al diverselor jurisdicții străine.

În fiecare dosar investițional/judiciar internațional au apărut/apar situații noi și complexe, care nu pot fi soluționate de către societățile de avocatură specializate și care necesită demararea unor proceduri ample de strângere de informații și documente din partea anumitor persoane de specialitate juridică din cadrul Direcției generale juridice din Ministerul Finanțelor, precum: i) limitele legale ale furnizării unor documente confidențiale sau clasificate către terțe persoane, ii) acordarea de consultanță și participarea la diverse întâlniri solicitate de instituții publice naționale pentru a exista o poziție unitară la nivelul instituțiilor publice centrale și locale și, pe cale de consecință, pentru a nu afecta apărările României în aceste dosare internaționale, iii) clarificarea relației de prioritate dintre obligațiile internaționale ale României și aplicarea dreptului intern, precum și incidența lor asupra unor dosare judiciare, civile sau penale, din România, iv) participarea la întâlniri cu reprezentanți ai organelor judiciare naționale pentru clarificarea obligațiilor legale internaționale ale

¹ ...privind reprezentarea României sau a instituțiilor publice în fața Curții de Arbitraj Internațional a Centrului Internațional pentru Reglementarea Diferendelor Relative la investiții, cu modificările și completările ulterioare.

României (prin prisma faptului că România răspunde inclusiv pentru actele organelor sale judiciare) sau v) asigurarea unui nivel ridicat de înțelegere a dreptului internațional, prin derularea unor activități specifice în relația contractuală cu societățile de avocatură specializate, astfel încât să se poată explica și celorlalte instituții publice naționale variantele de acțiune și soluțiile identificate.

Complexitatea activității juridice a rezultat inclusiv din necesitatea aprofundării unor noțiuni de drept din alte sisteme juridice (precum cel din Statele Unite ale Americii, Marea Britanie, Belgia, Suedia sau Luxemburg) sau din necesitatea interpretării coordonate și armonizate a unor obligații internaționale asumate de România cu alte obligații legale care se regăsesc în legislația Uniunii Europene și cea națională.

Toate aceste realități sensibile au stat la baza unor propuneri similare formulate, în trecut, de alte instituții publice pentru predarea unor dosare internaționale către structura juridică din Ministerul Finanțelor.

Activitatea derulată în intervalul 2005-2024 de anumite persoane de specialitate juridică din cadrul Direcției generale juridice din Ministerul Finanțelor a permis identificarea unor riscuri la nivelul activității de sprijinire a apărărilor României. Astfel, au existat situații în care persoanele care au ocupat o funcție de demnitate publică, în accepțiunea definiției de la art.5 lit.v) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, precum și alte persoane competente, care au fost implicate în gestionarea problematicii ce face obiectul litigiilor internaționale prevăzute de actul normativ, au refuzat să participe la întâlnirile solicitate de avocații care asigurau reprezentarea juridică în respectivele litigii. Din acest motiv, nu s-a putut analiza în ce măsură informațiile sau documentele deținute de acestea erau utile pentru sprijinirea apărărilor României. De asemenea, au existat situații în care s-a refuzat semnarea unor declarații de martori sau s-a refuzat susținerea declarațiilor de martor, cu consecințe asupra credibilității martorilor respectivi și șanselor de câștig a dosarelor.

Aceste activități specifice derulate de anumite persoane de specialitate juridică din cadrul Direcției generale juridice din Ministerul Finanțelor nu au corespondent, din perspectiva competențelor exercitate de alte persoane de specialitate juridică din Direcția generală juridică a Ministerului Finanțelor sau de alte autorități.

Totodată, aceste propuneri de reglementare, dacă nu vor fi însoțite de măsuri complementare pentru menținerea și completarea personalului structurii juridice care gestionează litigiile internaționale și cele naționale derivate din acestea, vor putea avea un efect contrar celui urmărit, în sensul că se va bloca activitatea la nivelul structurii juridice din Ministerul Finanțelor, prin urgentarea procesului de părăsire a Direcției generale juridice de către consilierii juridici cu experiență, cu consecințe asupra întregii activități de avizare și de reprezentare juridică a Ministerului Finanțelor. În prezent, personalul cu experiență specializat în gestionarea relației contractuale cu societățile de avocatură este insuficient (2-3 persoane).

În acest context, pe baza informațiilor furnizate de Ministerul Sănătății în legătură cu dosarul din Regatul Belgiei de la Tribunalul de Primă instanță francofon din Bruxelles-cauza nr.F5331-23, se impune modificarea actualului cadru legislativ, prin crearea posibilității de preluare a activității de reprezentare de a statului și a instituțiilor publice – membre ale Guvernului de Ministerul Finanțelor - Direcția generală juridică și asigurarea, prin avocați sau nemijlocit, reprezentării în litigiile arbitrale internaționale și în litigiile naționale și

internaționale în care se încearcă executarea statului, în baza unor astfel de hotărâri.

Reglementarea în regim de urgență a posibilității Guvernului de a mandata prin memorandum Ministerul Finanțelor pentru a asigura asistența și reprezentarea juridică în diverse jurisdicții străine este absolut necesară prin raportare la semnalările primite din partea Ministerului Sănătății privind imposibilitatea acestuia de a gestiona dosarul internațional. Din acest motiv, pentru a nu fi prejudiciat bugetul statului, se impune crearea cadrului legal general pentru asemenea situații în care unele ministere nu pot gestiona activitatea în relația cu societățile de avocatură specializate.

Este util de amintit că apărarea părții române în litigiile judiciare și arbitrale internaționale presupune o strânsă colaborarea între toate instituțiile publice – membre ale Guvernului care, prin reprezentanții lor, vor pune la dispoziția Ministerului Finanțelor toate datele, informațiile, documentele care pot susține apărările în litigii.

Având în vedere urgența cu care trebuie parcurse primele etape ale procedurilor impuse de asigurarea reprezentării în cauzele notificate României (în cauza nr.F5331-23 aflat pe rolul Tribunalului de Primă Instanță francofon din Bruxelles primul termen de judecată este la data de 20.02.2024) a fost promovată prezenta ordonanță de urgență a Guvernului.

2.3. Schimbări preconizate

Prin prezentul proiect, se propune ca reprezentarea României sau a instituțiilor publice membre ale Guvernului în litigiile viitoare, judiciare și arbitrale, internaționale, altele decât cele de la Curtea de Arbitraj Internațional a Centrului Internațional pentru Reglementarea Diferendelor Relative la Investiții sau de la un alt tribunal arbitral internațional, atunci când prin cererile de arbitrare sunt invocate clauze care se referă la protecția reciprocă a investițiilor din tratatele internaționale la care România este parte, să se poată realiza de Ministerul Finanțelor, pe baza mandatului acordat de Guvern prin memorandum.

De asemenea, pentru rațiunile descrise anterior, se propune instituirea obligației persoanelor care au îndeplinit sau îndeplinesc anumite atribuții în cadrul instituțiilor și autorităților publice care au gestionat problematica ce face obiectul litigiilor internaționale vizate de actul normativ, inclusiv demnitarilor, să participe la întâlnirile solicitate de avocații care asigură reprezentarea juridică în respectivele litigii.

Totodată, se reglementează că persoanele respective nu pot refuza să semneze declarațiile de martori, să participe la audierile orale programate și să semneze orice alte documente procedurale specifice fiecărui litigiu internațional, dacă se apreciază de către avocații care asigură reprezentarea juridică că informațiile sau documentele deținute de acestea sunt utile pentru sprijinirea apărărilor României sau a ministerelor.

Din perspectiva asigurării efective a asistenței și reprezentării juridice în litigiile internaționale vizate de actul normativ, pentru claritate și evitarea unor interpretări divergente, se propune ca selecția avocaților specializați să se realizeze în baza unei proceduri proprii de selecție aprobată de conducătorul Ministerului Finanțelor având în vedere art.29 alin.(1) lit.d) și alin.(3) din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare.

În strânsă legătură cu activitatea prestată de avocații specializați, prin raportare și la specificul fiecărei hotărâri internaționale, se propune ca termenii și condițiile de punere în executare a hotărârilor judecătorești sau arbitrale pronunțate în legătură cu litigiile internaționale prevăzute la art.1 să se aprobe de Guvern prin memorandum.

Prin prisma noilor competențe ce pot fi atribuite Ministerului Finanțelor, pe baza mandatului acordat de Guvern prin memorandum, proiectul de act normativ mai conține și o completare a situațiilor în care hotărârile internaționale dispun orice alte obligații decât acordarea unor sume de bani. Astfel, pentru ducerea de la îndeplinire a acestor obligații care nu presupun plata unor sume de bani, se reglementează obligația instituțiilor publice care au atribuții naționale într-un anumit domeniu să ducă la îndeplinire respectivele hotărâri.

În contextul situației actuale la nivelul Direcției generale juridice din Ministerul Finanțelor și a reglementării posibilității preluării unor noi sarcini de reprezentare juridică în diferite litigii judiciare și arbitrale internaționale de complexitate ridicată, se apreciază că aprobarea unei majorări salariale este menită să motiveze personalul structurii, să stopeze migrația către alte instituții publice și să permită atragerea de personal calificat. Pe de altă parte, în condițiile în care alte structuri juridice din ministere apreciază că nu pot realiza atribuțiile specifice care decurg din asigurarea asistenței și reprezentării juridice în litigiile internaționale cu personalul propriu având aceeași calificare ca și cei din cadrul Direcției generale juridice a Ministerului Finanțelor, acordarea unei majorări salariale de 50% aplicată la salariul de bază brut de care beneficiază personalul de specialitate juridică din cadrul Direcției generale juridice a Ministerului Finanțelor este de natură să asigure recunoașterea importanței activității unice realizate pentru reprezentarea statului în litigiile internaționale și naționale care derivă din acestea. Tocmai din acest motiv, întrucât practica a demonstrat că nu există timpul necesar pentru o specializare la locul de muncă, intenția conducerii Direcției generale juridice este ca personalul specializat desemnat să aibă cel puțin o minimă experiență în drept internațional. Majorarea salarială se va acorda pentru un număr maxim de 10 persoane de specialitate juridică.

Nu în ultimul rând, se propune instituirea unui termen tranzitoriu de maxim 10 zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență pentru ca Ministerul Sănătății să transmită Ministerului Finanțelor toate documentele pe care le deține în legătură cu problematica ce face obiectul dosarului nr.F5331-23 aflat pe rolul Tribunalului de Primă Instanță francofon din Bruxelles.

2.4. Alte informații*) - Nu este cazul

Secțiunea a 3-a **Impactul socioeconomic**

3.1. Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ

Nu este cazul.

3.2. Impactul social

Nu este cazul.

3.3. Impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Nu este cazul.

3.4. Impactul macroeconomic

3.4.1. Impactul asupra economiei și asupra principalilor indicatori macroeconomici

Nu este cazul.

3.4.2. Impactul asupra mediului concurențial și domeniul ajutoarelor de stat

Nu este cazul.

3.5. Impactul asupra mediului de afaceri

Nu este cazul.

3.6. Impactul asupra mediului înconjurător

Nu este cazul.

3.7. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva inovării și digitalizării

Nu este cazul.

3.8. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva dezvoltării durabile

Nu este cazul.

3.9. Alte informații - Nu este cazul.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani), inclusiv informații cu privire la cheltuieli și venituri

- în mii lei -						
Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
		3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	7
4.1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-
a) buget de stat, din acesta:	-	-	-	-	-	-
(i) impozit pe profit	-	-	-	-	-	-
(ii) impozit pe venit	-	-	-	-	-	-
b) bugete locale	-	-	-	-	-	-
(i) impozit pe profit	-	-	-	-	-	-
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:	-	-	-	-	-	-
(i) contribuții de asigurări	-	-	-	-	-	-
d) alte tipuri de venituri (Se va menționa natura acestora.)	-	-	-	-	-	-
4.2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-
a) buget de stat, din acesta:	-	-	-	-	-	-
(i) cheltuieli de personal	-	-	-	-	-	-
(ii) bunuri și servicii	-	-	-	-	-	-
b) bugete locale:	-	-	-	-	-	-
(i) cheltuieli de personal	-	-	-	-	-	-
(ii) bunuri și servicii	-	-	-	-	-	-
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:	-	-	-	-	-	-
(i) cheltuieli de personal	-	-	-	-	-	-
(ii) bunuri și servicii	-	-	-	-	-	-
d) alte tipuri de cheltuieli (Se va menționa natura acestora.)	-	-	-	-	-	-
4.3. Impact financiar, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-
a) buget de stat	-	-	-	-	-	-
b) bugete locale	-	-	-	-	-	-

4.4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare	-	-	-	-	-	-
4.5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare	-	-	-	-	-	-
4.6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare	-	-	-	-	-	-
<p>4.7. Prezentarea, în cazul proiectelor de acte normative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, a următoarelor documente:</p> <p>1. fișa financiară prevăzută la art. 15 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, însoțită de ipotezele și metodologia de calcul utilizată;</p> <p>2. declarație conform căreia majorarea de cheltuială respectivă este compatibilă cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieli prezentate în strategia fiscal-bugetară.</p>						
<p>4.8. Alte informații</p> <p>Actul normativ nu presupune o creștere/diminuare a veniturilor bugetare și nu are impact asupra bugetului Ministerului Finanțelor.</p>						

Secțiunea a 5-a

Efectele actului normativ asupra legislației în vigoare

- 5.1. Măsuri normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ
Nu este cazul
- 5.2. Impactul asupra legislației în domeniul achizițiilor publice
Nu este cazul.
- 5.3. Conformitatea act normativ cu legislația UE (în cazul proiectelor ce transpun sau asigură aplicarea unor prevederi de drept UE)
Actul normativ nu se referă la acest subiect.
- 5.3.2. Măsuri normative necesare aplicării actelor legislative UE
Nu este cazul.
- 5.4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene
Nu este cazul.
- 5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente asumate - Nu este cazul.
- 5.6. Alte informații - Nu este cazul.

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării actului normativ

- 6.1. Informații privind neaplicarea procedurii de participare la elaborarea actelor normative
Nu este cazul.
- 6.2. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate
Nu este cazul.
- 6.3. Informații despre consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale

Nu este cazul.

6.4. Informații privind puncte de vedere/opinii emise de organisme consultative constituite prin acte normative

Nu este cazul

6.5. Informații privind avizarea de către:

- a) Consiliul Legislativ
- b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării
- c) Consiliul Economic și Social
- d) Consiliul Concurenței
- e) Curtea de Conturi

Proiectul de act normativ se supune avizului Consiliului Legislativ.

6.6. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 7-a

Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea actului normativ

7.1. Informarea societății civile cu privire la elaborarea actului normativ

Sunt respectate prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată.

Acțiunea de informare s-a realizat prin afișarea proiectului pe site-ul Ministerului Finanțelor în data de 2024.

Având în vedere necesitatea și urgența implementării măsurilor propuse, se impune avizarea și adoptarea în regim de urgență a proiectului de ordonanță de urgență, anterior expirării termenului prevăzut la art. 7 alin. (2) din Legea 52/2003.

În fapt, sunt aplicabile prevederile alin. (13) al art.7 din Legea nr.52/2003, care statuează că, în cazul reglementării unei situații care, din cauza circumstanțelor sale excepționale, impune adoptarea de soluții imediate, în vederea evitării unei grave atingeri aduse interesului public, proiectele de acte normative se supun adoptării în procedura de urgență prevăzută de reglementările în vigoare.

Justificarea incidenței art.7 alin. (13) din legea menționată este dată de necesitatea reglementării fără întârziere ținând seama că nepromovarea în regim de urgență a prezentului proiect de act normativ, va avea consecințe negative prin:

- neasigurarea asistenței și reprezentării juridice la primul termen din 20 februarie 2024 într-un dosar judiciar internațional în care se solicită despăgubiri substanțiale, cu consecințe care nu pot fi prevăzute la acest moment, existând riscul ca prin neasigurarea reprezentării la primul termen România să piardă posibilitatea procedurală de a formula anumite apărări;

- întârzierea furnizării informațiilor și documentelor pentru pregătirea apărărilor.

7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării actului normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Nu este cazul.

Secțiunea a 8-a

Măsuri privind implementarea, monitorizarea și evaluarea actului normativ

8.1. Măsurile de punere în aplicare a actului normativ

Nu este cazul

8.2. Alte informații

Nu este cazul.

Față de cele prezentate, a fost promovată prezenta Ordonanță de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 126/2005 privind reprezentarea României sau a instituțiilor publice în fața Curții de Arbitraj Internațional a Centrului Internațional pentru Reglementarea Diferendelor Relative la Investiții.

Ministrul finanțelor
Marcel- Ioan BOLOȘ

AVIZ

Ministrul sănătății
Alexandru RAFILA

Ministrul muncii și solidarității sociale
Simona BUCURA-OPRESCU

Ministrul justiției
Alina- Ștefania GORGHIU